

शान्तिका लागि सचेतना

बर्ष १, अंक ३, दिक्केल, खोटाङ्डा

२०६८ साउन १६ गते सोमबार

Monday 1 August 2011 १

बिशेष जानकारी

रीनकन्या महिला शान्ति प्रबढ्दन केन्द्र पाथेका ५ का सदस्यहरु प्लाइटिक तथा खुल्ला दिशामुक्त अभियानसँग प्रत्येक घरमा फोहोर जम्मा गर्ने बाँसको टोकरी सहितको सरसफाई अभियानमा

बचत र यसको परिचालन

रिदार लामा

सामान्य अर्थमा आफ्नो आम्दानीबाट अतिआवश्यक मात्र खर्च गरी केही भाग भविश्यका लागि जोगाउनु नै बचत हो।

बचत जीवन निर्वाहको सजिलो उपाय हो यसले हामीलाई आर्थिक समस्यालाई समाधान गर्न सजिलो हुनुका साथै सोचेका काम गर्न मद्दत गर्दछ। बचत गर्नु आर्थिक विकास वा पुजी निर्माण गर्नु हो। विकास निर्माणको आधार स्तम्भ नै आर्थिक वा पुजी हो। ग्रामीण क्षेत्रमा आमा समुह, मिश्रित समुह, गुठी तथा सहकारी मार्फत बचत गर्दै आइरहेको छन् त्यस्तै शहरी क्षेत्रमा बैंक, वित्तिय संस्थाहरु मार्फत बचत गर्दै आइरहेको छ।

बचत गर्दाका फाइदाकाबारेमा केही चर्चा गरौं यदि हामीसँग बचत भए व्यक्तिगत वा सामुहिक रूपमा पनि केही नयाँ काम गर्न, छोराछोरीलाई राम्रो शिक्षा दिन, घरपरिवार सजिलोसंग चलाउन, गाउँ-समाजको विकास गर्न, साहुको चर्को व्याजबाट जोगिन, फजुल खर्च गर्नबाट बच्न तथा पुजी निर्माण गरि वित्तिय कारोबार गर्न सजिलो हुन्छ। एक थुकी सुकी सय थुकी नदी भने जस्तै समुदाय/गाउमा थोरै थोरै बचत गरि धेरै पुजी निर्माण गर्न सकिन्छ, जसले गर्दा आफ्नो समुदाय/गाउको विकास गर्न ठुलो मद्दत हुनुका साथै ठुल्हुला आयोजनाहरु निर्माण गर्न समेत सजिलो हुन्छ।

व्यक्ति वा परिवारले आर्थिक अवस्थानुसार बचत गर्न सक्छन् जस्तै प्रशस्त आम्दानी हुनेहरुले मासिक वा वार्षिक आम्दानीबाट मासिक वा वार्षिक खर्च घटाएर बचत गर्न सकिन्छ। औषत आम्दानी हुनेहरुले मासिक वा वार्षिक आम्दानीबाट मासिक

सन्पादकीय

नेपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था (आरआरएन) समुदाय सहयोग कार्यक्रम दोस्रो चरण, खोटाङ्डारा प्रकाशित मासिक बुलेटिन शान्तिका लागि सचेतना शान्ति प्रबढ्दन केन्द्रका सदस्यहरु तथा कार्यक्रमबाट लाभान्वित समुदायहरुको सफलताको कथा, कविता, लेख रचना तथा अन्य जिल्लाका उदाहरणीय कामको बारेमा सबैसंग सुसुचित गर्ने मुख्य उद्देश्यका साथ प्रकाशित गरिएको हो। यस बुलेटिनमा अधिकारमा आधारित सचेतनामुलक, सीप विकास तथा जीविकोपार्जन र विकाससंग सम्बन्धित अन्य उदाहरणीय लेख रचनाका साथै आरआरएन सिएसपी खोटाङ्डा तथा आरआरएन का अन्य जिल्लाबाट प्राप्त गतिविधीहरु उल्लेख हुनेछ।

यो हाम्रो तेस्रो अंक हो यस अंकबाट **मासिक रूपमा प्रकाशित** हुने जानकारी समेत गराउदै यस बुलेटिनलाई पठनीय र जानकारीमुलक बनाउनका लागि हामी तपाईंहरुबाट निरन्तर सुझाव, सल्लाह र सृजनात्मक आलोचनाको अपेक्षा राख्दछौं। यसको साथै आगामी अंकको लागि माथि उल्लेखित विषय भित्र रही आफ्ना अमुल्य लेख, रचना पठाई प्रकाशनमा सहयोग गरिदिनु समेत सबैलाई विनम्र अनुरोध गर्दछौं।

वा वार्षिक आधारभूत खर्च वा विलासिता घटाएर बचत गर्न सकिन्छ र न्युन आम्दानी हुनेहरुले अनिवार्य बचत गराउनु पर्दछ, जस्तो दैनिक वा मासिक आम्दानीबाट दैनिक वा मासिक बचत घटाएर खर्च गर्नु पर्दछ यसका अलवा आम्दानीका बढी श्रोतहरु खोज्नु पर्दछ। बचत गर्न सबै भन्दा राम्रो उपाय बानीमा सुधार गरि नियमित बचत गर्नु नै उत्तम तरिका हो।

समुह/समुदायिक संस्थाले आर्थिक अवस्थानुसार सप्ताहि, पार्किक वा मासिक नियमित निश्चित रकम बचत गर्नु सकिन्छन्। समुह/समुदायिक संस्थामा बचत दुई किसिमले गर्नु पर्दछन् १. व्यक्तिगत बचत र २. सामुहिक बचत

१. व्यक्तिगत बचत: समुह वा समुदायिक संस्थामा प्रत्येक सदस्यहरुले सप्ताहि, पार्किक वा मासिक नियमित निश्चित रकम बचत गर्नु पर्दछ। व्यक्तिगत बचतलाई उत्पादनमुलक तथा आम्दानी हुने क्षेत्रमा मात्र लगानी गर्नु पर्दछ जसले पछि समुह सदस्यहरुको सावाँ व्याज सहित चहिएको बेला जहिले पनि फिर्ता दिन सकिने हुनुपर्दछ। समुह वा समुदायिक संस्थामा प्रत्येक सदस्यको व्यक्तिगत पासबुक वा खाता अनिवार्य हुनु पर्दछ। यसमा प्रत्येक सदस्यको व्यक्तिगत अधिकार सुनिश्चित हुने गर्दछ।

२. सामुहिक बचत: समुह वा समुदायिक संस्थाका सदस्यहरुले सामुहिक रूपमा गरिएको कार्यक्रमबाट भएको आम्दानी, जरिवाना तथा हर्जनाबाट भएको आम्दानी, सदस्यहरुबाट उठाएको सामुहिक बचत, दैउसी भेलोबाट संकलित आम्दानीहरुलाई सामुहिक बचतमा जम्मा गर्नु पर्दछ।

(बाकी पृष्ठ न. २ मा.....)

बचत र यसको परिचालन.....

जसलाई सामुहिक हितको लागि खर्चगर्न सकिन्छ, जस्तो समुहको बैठक प्रतिलिपी राख्ने खातापाता तथा अन्य प्रशासनिक सामाग्री खर्च, आपतविपतमा परेका सदस्यलाई सहयोग गर्न र अन्य सामुहिक हितका कार्य आदिमा । यसमा सबै सदस्यको सामुहिक अधिकार सुनिश्चित हुने गर्दछ ।

बचत परिचालन भन्नाले यसलाई छिटो तथा बढी आम्दानी हुने विभिन्न क्षेत्रमा लगानी गरि संचालन गर्नु हो । यसको महत्वपूर्ण विषय यसलाई आम्दानीमुलक क्षेत्रमा लगानी गर्नु हो जसले गर्दा भविश्यमा आम्दानीमा वृद्धि भइ सबैलाई सावा व्याज उपलब्ध गर्न सकोस् । बचत लगानी गर्दा स्पष्ट उद्देश्यको आधार, नीतिनियम, छिटो आम्दानी दिने व्यवसाय तथा बजारको संभावना भएको क्षेत्रमा लगानी गर्नु पर्दछ जस्तै पशुपालन, चियापालन, तरकारी खेती, मौरीपालन, सिलाई बुनाई आदिमा । यसको अलवा घर खर्च, विवाह खर्च तथा अनुत्पादन क्षेत्रमा एकदमै कम लगानी गर्नु पर्दछ । बचत परिचालन वा लगानीमा पहिलो प्राथामिकता विपन्न वर्गको सदस्यलाई दिनु पर्दछ । बचत परिचालनमा सबै सदस्यको पहुच तथा नियन्त्रणलाई सुनिश्चित गरिनु पर्दछ, जसले गर्दा सबै सदस्यले आफ्नोपनको महसुभ गर्दै जीवनस्तरमा सुधार भएको हुनेछ ।

बचत लगानी गर्दा स्पष्ट उद्देश्य, नीतिनियम, छिटो आम्दानी दिने व्यवसाय तथा बजारको संभावनासँगै यसको कार्यान्वयन तथा अनुगमनको क्षेत्रलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ । लगानीको अकां महत्वपूर्ण पाटो लगानी गर्न रोजिएको व्यवसायसंगको ज्ञान तथा सीपलाई ध्यान दिनु पर्दछ यदि जुन व्यवसाय गरिदैछ त्यसको ज्ञान र सीपको कमी भए त्यो लगानी बालुवामा पानी खनाए जस्तै हुन्छ ।

वास्तावमा बचत परिचालन वा लगानी गर्दा स्पष्ट उद्देश्य, नीतिनियम, छिटो आम्दानी दिने व्यवसाय तथा बजारको संभावना, व्यवसायिक ज्ञान तथा सीप, कार्यान्वयन र अनुगमनलाई विषेश ध्यान दिनु पर्दछ । उज्जल भविश्य लागि नियमित बचत गरौ ।

विपन्न शिक्षित युवा बेरोजगारीहरूलाई लक्षित गरी संचालित आधारभूत कम्प्युटर तालिममा सहभागीहरूको कक्षा जि.स. अनुगमन गर्दै।

आमा तिम्रो दायित्व

हे आमा ! तिमी रुदौं देश पनि रुन्छ, अरे यस्तो देख्दा तिम्रो छाती छिया छिया हुन्छ अरे तिम्रो यो महान सपुत अझै नी ढलेको छैन विजयको प्रतिक्षामा अझैपनि गल्या छैन चार जात छत्तीस वर्ष बस्ने साभा थलो अशान्ति र भष्टुचारले हुदैन है भलो

गर्भको पिडा भुलिदिने आमा
सन्तानको लागि संघर्षशिल आमा
छोराछोरीको लागि छहरी हो आमा
संसार भरी अमर छन् आमा
सुनौलो संसारलाई देखाइ दिने आमा
दुःखमा सहिदिने, सुःखमा हासीदिने आमा
कोपिलालाई फूलाइदिने आमा
सन्तानको भाग्य बनाइदिने आमा

मनु सन्यासी (वियोग)
कोषाध्यक्ष, लालिगुराँस महिला शान्ति प्रबद्धन केन्द्र
पाथेका १, रैकर, खोटाड

समयको महत्व

- एक महिनाको महत्व अनुभव गर्न, महिना नपुगी बच्चा जन्माएको आमालाई सोधनुहोस ।
- एक हप्ताको महत्व अनुभव गर्न, साप्ताहिक पत्रिकाको सम्पादकलाई सोधनुहोस ।
- एक घण्टाको महत्व अनुभव गर्न, मायालु भेटन कुरिरहेका मायालुलाई सोधनुहोस ।
- एक मिनेटको महत्व अनुभव गर्न, वस वा हवाइजहाज छुटेको यात्रीलाई सोधनुहोस ।
- एक सेकेन्डको महत्व अनुभव गर्न, दुर्घटनावाट बचेको व्यक्तिलाई सोधनुहोस ।
- एक मिली सेकेन्डको महत्व अनुभव गर्न, विश्व खेलकुदको दौडमा कास्य पदक विजेतालाई सोधनुहोस ।

“कुनै देवी देउताले तिम्रो हानि वा लाभ गर्न सक्दैनन् । तिम्रा आफैनै कर्मले सुख र दुःख दिन सक्छन् । अता हि अतानो नाथ, अता हि आतनो गति तिमी नै आफ्ना भाग्य विधाता है र तिमी नै आफ्नो अधोगति वा दुर्गतिको कारण है”।

“अप्प दिप्पो भव” आफ्नो प्रकाश आफै बन, आफैमा दियो जलाउ ।

सल्लाहकार

कुलचन्द्र दाहाल

नविनकुमार कार्की

सन्मादन मउडल

संचोलक

रिदारसिरु लामा

सदस्यहरू

पेम्बा तामाड, टहल जिरेल
पर्शुराम आचार्य, योग्यराज अधिकारी

सन्मप्क

फोन न. ०२६-४२०५५७

ईमेल: rrndiktel@gmail.com
दिक्तेल खोटाड

पुल विनाको यात्रा अधुरो

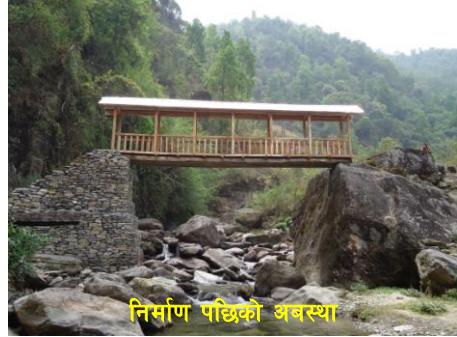

निर्माण अधिको अवस्था

मानिस आफ्नो आवश्यकता परिपूर्तिसँगै आवत जावतको क्रममा उकाली-ओरली, घुम्टी, भीर-पहरा, नदीनाला अनि अनेकौं अप्लायरहरु पार गर्दै लक्ष्यमा पुग्न चाहन्छन् । तर विविध संकटकालिन यात्राको क्रममा कुनै यात्रा पूरा हुन्छ भने कुनै यात्रा अधुरो नै रहन्छन् । यस्तै पिडा खेप्नु परेको नेपालको पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत सगरमाथा अञ्चल खोटाङ्ग जिल्लाको पाथेका गा.वि.स. वार्ड न. ४ र ९ का सिरुवास र नाखाम गाउँका समुदायहरुको अवस्था रहेका छन् । जुन गाउ विकासका अवसरवाट नेपथ्यमा रहेकोले विकास निर्माणका कुनै पनि कार्यक्रम त्यति सजिलै पुग्न सक्ने स्थिति देखिन्दैन । त्यति मात्र नभएर यस क्षेत्रका बासिन्दाहरु दैनिक जीवन यापनमा आउजाउ, घाँस दाउरा, खेती किसन, बजारका लागि १५ मीनेट भित्र यात्रा पूरा हुनेमा घण्टौको समय खर्चिएर अर्को पुलबाट यात्रा पुरा गर्नु पर्ने स्थिति रहेको छ । त्यस्तै गरी विद्यार्थीहरु विद्यालय आउ जाउमा समस्य भएको कारण आफूले पढ्न चाहेको विद्यालयमा पढ्नबाट बिच्चित हुनु पर्ने र पढ्न चाहेर पनि विद्यार्थी जीवनको अत्यन्तै महत्वपूर्ण समय खर्चेर पुग्नु पर्यो । त्यसमा पनि जोखिमपूर्ण खोला पार गर्नु पर्ने हुँदा स-साना बालबालिकाहरु दुर्घटना हुने सम्भवना बढी थियो । यही कारणहरुले गर्दा विगत धेरै वर्ष अघि देखि त्यो मूलबाटो पूरै बन्द भएर बैकल्पिक बाटो प्रयोग गरी रहेका छन् ।

नेपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था-आर.आर.एन. जिल्ला कार्यालय खोटाङ्गारा समुदाय सहयोग कार्यक्रम (CSP-II) अन्तर्गत यी विविध समस्याकावरेमा त्यहाँका समुदायहरुसंग विस्तृत छलफल तथा समाधानको सम्भाव्यता अध्ययनरारि १० मीटर लामो काठेपुलको आयोजना संचालन गरियो । आयोजनाको सर्भेक्षण गर्ने क्रममा समुदायहरु अत्यन्तै हर्षित हुदै आफै तर्फबाट ५० प्रतिशत जनश्रमदान/लगानी गर्न इच्छुक देखिए र त्यस ठाउमा गाउलेहरु मिलेर अस्थायी काम चलाउन वार्षिक २ पटकसम्म वासको पुल निर्माण गर्ने कुरा निर्माण उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष विर्खवाहादुर राई बताउनु हुन्छ । यस काठेपुल निर्माण योजनाका लागि आर.आर.एन. खोटाङ्गको अनुदान रु.१,३६,४५२/- जिल्ला विकास समितिको कार्यालय खोटाङ्गको रु [७२०००/-](#) बराबरको रायाविन जाली र समुदायको लगानी/जनश्रमदान रु.७६,८००/- गरी जम्मा कुल रकम रु.२,८५,२५२/- लागतमा निर्माण भएको निर्माण समितिका कोषाध्यक्ष भक्तलक्ष्मी राईले बताउनु भयो । उक्त पुल निर्माण पश्चात त्यस क्षेत्रका १५० घरधुरीका ४९८ जना महिला र ३९२ जना पुरुष गरी जम्मा ८१० जना प्रत्यक्ष लाभान्वित भएका छन् ।

तुडुवाखोला काठेपुल निर्माण पश्चात आर.आर.एन.द्वारा गठित सुनखरी महिला शान्ति प्रबर्द्धन केन्द्र पाथेका ४, नाखाम र नवद्वित शान्ति प्रबर्द्धन केन्द्र भाँगुका सदस्यहरुले पुलको दायाँ बायाँ करिव ५००/५०० मीटर लामो गोरेटो बाटो मर्मत गरी योजनालाई अझ प्रभावकारी बनाउन सफल भएको छ । त्यति मात्र नभएर बन्द रहेको पुरानो मूलबाटो पुनः टाढा टाढाका यात्रुहरुको यात्रा निरन्तर भई अगाडि खेप्नु परेका विभिन्न समस्याहरुबाट मुक्त भएका छन् । यस पुल निर्माण प्रति लाभान्वित जनसमुदायहरु आर.आर.एन. प्रति अत्यन्तै खुशी हुदै आभार प्रकट गर्दै संस्थको योगदान प्रति हर्षित र आर.आर.एन. लाई धन्यवाद दिई यसको मर्मत तथा संरक्षणमा प्रतिवद रहेको कुरा निर्माण समितिका अध्यक्ष विर्खवाहादुर राई बताउछन् ।

निर्माण पछिको अवस्था

त्रैपाल ग्रामीण पुनर्निर्माण संस्था:आरआरएन, समुदाय सहयोग कार्यक्रम दोस्रो चरण स्टोडाङ्गको गतिविधीहरु

- मेलुङ्गसुङ्ग देखुमखोला काठेपुल निर्माण सहयोग कार्यक्रम, खार्मी ४, रुयलको निर्माण कार्य सम्पन्न भएको छ ।
- RRN/eed** को खाद्य सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत यही साउन ११ गतेका दिन जिल्ला कृषि विकास कार्यालयका निमित्त प्रमुख सुजन दुगेलको अध्यक्षतामा वसेको एक बैठक वीच १/१ थान (कम्प्युटर, प्रिन्टर, कम्प्युटर टेबल, कार्यालय टेबल, दराज, बेन्च, आरामदायी कुर्सी, टेलिफोन बाकस, पत्र मञ्जुषा र वाइटबोर्ड) कृषि बजार सुचना केन्द्र स्थापनाका सहयोगको लागि जिल्ला कृषि विकास कार्यालय खोटाङ्गलाई हस्तान्तरण गरियो ।
- तीनकन्या महिला शान्ति प्रबर्द्धन केन्द्रका सदस्यहरुले २०६८ साउन ४ गते पाथेका बडा न. ५ चिम्चिमामा सरसफाई अभियान बडाका सम्पूर्ण घर परिक्रमा गरी एक घर एक टोकरी निर्माण, प्लास्टिक नियन्त्रण तथा फोहोर न्युनीकरण भन्ने मूल नाराका साथ कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । उक्त अभियानमा आर.आर.एन. खोटाङ्गका कर्मचारी टहल जिरेल र स्थानीय सहजकर्ता कमलदेवी बानियाँको सहजीकरणमा कार्यक्रम भएको थियो । सबै सदस्यले प्लास्टिक नियन्त्रण तथा फोहोर नियन्त्रण गर्ने प्रतिवद्धता समेत व्यक्त गर्नु भएको थियो । साथै सोही अभियान साउन ८ गते पाथेका १ रैकर स्थित लालीगुरास महिला शान्ति प्रबर्द्धन केन्द्रका सदस्यहरुले पनि सम्पन्न गरिएको थियो ।

आरआरएन, खोटाङ्गको गतिविधीहरु.....

- पाथेका उप-स्वास्थ्य चौकी शौचालय सहितको ५ कोठे भवन निर्माण सहयोग योजना ३१ असार २०६८ मा आम उपभोक्ताहरुको भेला तथा निर्माण उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी र स्वास्थ्य चौकी व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारीहरुको सहभागीतामा अन्तिम सर्वजानिक लेखापरीक्षण सहित समापन कार्यक्रम सम्पन्न गरियो । उक्त कार्यक्रममा आर.आर.एन. खोटाङ्गका कर्मचारी टहल जिरेलले सहजीकरण गरेका थिए ।
- ज्ञानोदय र मनकामना महिला शान्ति प्रबर्द्धन केन्द्र, पाथेका ६, डाँडागाउँ, सामुदायिक फर्निचर सहयोग कार्यक्रम ३२ असार २०६८ मा आर.आर.एन. खोटाङ्गका कर्मचारी टहल जिरेलको उपस्थिति तथा निर्माण उपभोक्ता समितिका सदस्यहरु लगायत मनकामना महिला शान्ति प्रबर्द्धन केन्द्रका सदस्यहरुको सहभागीतामा अन्तिम सर्वजानिक लेखापरीक्षण सहित योजना समापन गरियो ।

आरआरएन, अन्य जिल्लाका गतिविधीहरु

- आरआरएन. **eed** खाद्य सुरक्षा तथा कृषि उत्पादन क्षमता अभिवृद्धि परियोजना सखुवासभा अन्तररात सामुदायिक तालिम केन्द्र तुम्लिङ्गटारमा यहि मिति २०६८ अषाढ २७ गतेदेखि साउन ४ गतेसम्म दशदिने खाद्य सुरक्षा विभिन्न परिकार तयार गर्ने प्रविधि -कोदो, मकै, आलु) सम्बन्धी तालिम सम्पन्न भएको छ । उक्त तालिममा भोजपुर, खोटाङ्ग र संखुवासभा जिल्लाको ८ जनाको सहभागी हुनुका साथै तारानाथ खनालले सहजीकरण गरिएको परियोजना व्यवस्थापक मोतीकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिनु भयो ।

छोरा र छोरी

छोरालाई सन्तान भन्छन् छोरीलाई साखा
छोरा चाही अंश खाने छोरीलाई पाखा
नेपालमा विभेद कहिलेसम्म कुन्नि
छोरा आफ्नो छोरी कस्को अहिलेसम्म पनि
छोरीलाई पराई घर छोरालाई आफै तिर
पढ्ने, खेल्ने छोरा चाही छोरी अर्का तिर
छोरा नगद छोरी जिन्सी भन्ये पुर्खाहरु
छोरीलाई पढ्न हुन्न भन्ये मुख्यहरु
पहिले भन्दा अहिले साच्चै अवसर आयो भन्छन्
छोरा र छोरीलाई एकै ठाउमा गन्छन्
छोरा जस्तै छोरी पनि भन्छन् आर.आर.एन.ले
सोचे जस्तै साथ दिऊन् इश्वर भगवानले

डम्बरकुमारी गिरी
लालिगुराँस महिला शान्ति प्रबद्धन केन्द्र
पाथेका १, रैक, खोटाङ्ग

खै त महिला अधिकार

चुलो चौको घरको धन्दा महिलाले नै गर्नु पर्ने
स्याहार सुसार मेला पातमा पनि आफै पुग्नु पर्ने ।
आफुले लाएको गहना समेतको आफ्नो खुशि छैन, योग्य राज अधिकारी
लाउन पाउने मात्र अरे बेच्न पाउने हैन ।
किताबमा लेखेको कानुनले हामीलाई छोएको छैन
सम्पत्तिको अधिकार व्यवहारमा छैन ।
कानुन लेखेहरुले त व्यवहारमा ल्याउन सक्नु पर्छ
वराबरी अधिकार हो भने पुरुषले पनि चुलो चौको गर्नुपर्छ ।
छोरा छोरी जे जन्मेनी बाउकै नाम अगाडी आउँने
खुवाउने, हुर्काउने र बढाउने आमाको नामै नआउने ।

श्री सावित्रीकन्या प्रा.वि. चिप्रिड र आर.आर.एन. सिएसपीको सहयोगमा
निर्मित भवन निलो जस्ता

खोटाङ्ग जिल्लाका महत्वपूर्ण सम्पर्क फोन नम्बरहरु

- जिल्ला प्रशासन कार्यालय, ०३६-४२०९०२/१३३
- जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, ०३६-४२०९२०
- जिल्ला प्रहरी कार्यालय ०३६-४२०९२९/१९९

- जिल्ला अस्पालत, ०३६-४२०९८८/१८९
- जिल्ला आयुर्वेद ०३६-४२०३९२
- जिल्ला शिक्षा कार्यालय, ०३६-४२०९०५

म चाही गोठालो (गीत)

बाबा जान्छन भारी बोक्न आमा खेतालो
नरोक्नु है आमा मलाई कलम समाउनु विष्णु गिरी
साथी भाईको काधमा हेच्यो भोला बोक्या छ
मेरो भने दिन रात डोको बोक्या छ
साथी भाई स्कूल गर्इ किताब पढ्नेछन्
किताब पढी ज्ञान लिइ देशको सेवा गर्नेछन्
बाबा जान्छन भारी बोक्न आमा खेतालो
साथी भाई स्कूल जान्छन म चहि गोठाला
मनकमना महिला शान्ति प्रबद्धन केन्द्र
पाथेका ६, डाँडागाउँ, खोटाङ्ग

म नारी

निस्पट र निस्लोट जिन्दागी देखेर
म मनमनै सोच्दैछु खै कस्तो जिन्दागी.....
दुःखको डोको बोकेर सुस्ताउदै
कठै,

मेरो मनसरोबरमा फुल्ने चट्टानका फुलहरु
ढिकी र जातोमा पिसीएका छन्
चुलो र चौकामा मिसीएका छन्
आफ्नो दुःखमा रुने एउटी अबोध नारी म
मलाई के थाहा ? स्वतन्त्रताका कुरा
मलाई के थाहा ? समानताका कुरा
मेरा,
कैयौ चाहनाहरु, प्रत्येक विहान रितो गाँग्रीसँगै भरिने गर्द्धन्
सयौं सपनाहरु, घाँसको भारीसँगै किसिने गर्द्धन्
म एउटी निर्दोष नारी
जसलाई,

फल जस्तै कोमल भनेर, कमजोर तुल्याएको छ,
धर्ती जस्तो सहनशील बनेर, स्थीर बनाएको छ
तर,
फरक यति हो, जंगल र पँधेरोहरुमा पुग्न
मलाई कुनै बन्देज छैन

मनु सन्यासी (वियोग)

कोपाध्यक्ष, लालिगुराँस महिला शान्ति प्रबद्धन केन्द्र, पाथेका
१, रैक, खोटाङ्ग